

ประจำปี
พ.ศ. **2569**

รายงาน การประเมินความเสี่ยง การทุจริตในภาครัฐ

ของ เทศบาลตำบลหนองแขง
อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในภาครัฐของเทศบาลตำบลหนองแห่ียง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

๑. ความเป็นมา

การทุจริตคอร์รัปชันยังคงเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในหลายมิติ ทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม และความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการบริหารราชการแผ่นดิน โดยเฉพาะในภาคการ บริหารงานภาครัฐที่มีหน้าที่ในการใช้อำนาจหน้าที่และทรัพยากรของรัฐเพื่อประโยชน์สาธารณะ หากขาดระบบ การควบคุมและกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพ อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการทุจริตหรือการใช้ดุลยพินิจโดย มิชอบ ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ขององค์กร ความโปร่งใสในการบริหารราชการ และความเชื่อมั่นของ ประชาชนที่มีต่อหน่วยงานภาครัฐ

ปัจจุบันรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมธรรมาภิบาลและการป้องกันการทุจริตในภาครัฐอย่าง จริงจัง โดยกำหนดนโยบายและมาตรการต่าง ๆ เพื่อยกระดับมาตรฐานความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ อาทิ การดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมถึง การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐมีระบบการบริหารจัดการที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ และลดโอกาสการเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest : COI) อันเป็นปัจจัยสำคัญที่ อาจนำไปสู่การทุจริตหรือการประพฤติมิชอบในภาครัฐ

เทศบาลตำบลหนองแห่ียงในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทสำคัญในการให้บริการ สาธารณะ และการบริหารจัดการทรัพยากรของรัฐเพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่ ได้ตระหนักถึง ความสำคัญของการป้องกันและลดความเสี่ยงในการเกิดการทุจริตในทุกกระบวนการดำเนินงานขององค์กร จึง ได้ดำเนินการจัดทำรายงานการประเมินความเสี่ยงการทุจริต เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ ระบุ และ ประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากกระบวนการปฏิบัติงานของหน่วยงาน รวมทั้งกำหนดมาตรการและ แนวทางใน การควบคุม ป้องกัน และลดโอกาสการเกิดการทุจริตอย่างเป็นระบบ

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตดังกล่าวจะช่วยให้เทศบาลตำบลหนองแห่ียงสามารถค้นหาและระบุ จุดอ่อนหรือช่องว่างของระบบการปฏิบัติงานที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการทุจริต ตลอดจนกำหนดมาตรการ ป้องกันเชิงรุกที่เหมาะสม เพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และ สอดคล้อง กับหลักธรรมาภิบาล อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต สร้าง จิตสำนึกด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่บุคลากรของเทศบาลตำบลหนองแห่ียง ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อ ประโยชน์ของประชาชน และส่วนรวมเป็นสำคัญ

ดังนั้น การจัดทำรายงานการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในภาครัฐของเทศบาลตำบลหนองแห่ียง จึงเป็นกลไก สำคัญในการยกระดับมาตรฐานการบริหารจัดการภาครัฐขององค์กรให้มีความโปร่งใส มีระบบการ ควบคุมที่เหมาะสมและสามารถป้องกันการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การเสริมสร้างความ เชื่อมั่นของประชาชนต่อการบริหารราชการของเทศบาลตำบลหนองแห่ียง และสนับสนุนการพัฒนาชุมชนให้มี ความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

๒. ความหมายของการประเมินความเสี่ยงทุจริต

ความเสี่ยง (Risk) หมายถึง โอกาสที่จะเกิดความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล ความสูญเปล่า หรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งอาจเกิดขึ้นในอนาคต และมีผลกระทบหรือทำให้การดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร ทั้งในด้านกลยุทธ์ การปฏิบัติงาน การเงิน และการบริหาร โดยความเสี่ยงนี้จะถูกวัดด้วยผลกระทบ (Impact) ที่ได้รับ และโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) ของเหตุการณ์ซึ่งเป็น ความเสี่ยงตามความหมายทั่วไป การบริหารความเสี่ยง (Risk Management) คือ กระบวนการหรือแนวทางที่กำหนดขึ้นโดย คณะกรรมการ ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลหนองแห้ว เพื่อใช้ในการระบุ วิเคราะห์ ประเมิน จัดการ และ ติดตามความเสี่ยงหรือเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตที่อาจส่งผลกระทบต่อกองทุน รวมทั้งการกำหนดวิธีการ ในการบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพให้ระดับความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ เพื่อให้การดำเนินงานของเทศบาลตำบลหนองแห้วสามารถบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้

ความเสี่ยงการทุจริต (Corruption Risk) การดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตและประพฤติมิชอบ หรืออาจก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมของหน่วยงานในอนาคต

การทุจริต (Corruption) ตามพระราชบัญญัติมาตรการฝ่ายบริหารและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓ “ทุจริตในภาครัฐ” หมายความว่า ทุจริตต่อหน้าที่หรือประพฤติมิชอบในภาครัฐ “ทุจริตต่อหน้าที่” หมายความว่า ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งในตำแหน่งหรือปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติ ใดๆ ในพฤติการณ์อย่างใดที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเอง หรือผู้อื่น หรือ กระทำการอันเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่น

คำว่า “**ทุจริต**” ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑ (๑) หมายถึง “เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น”

คำว่า “**ทุจริตต่อหน้าที่**” ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๖๑ มาตรา ๔ หมายถึง “ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น หรือกระทำการอันเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่น”

คำว่า “**มิชอบ**” หมายความว่า “ไม่เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ คำสั่งของผู้บังคับบัญชา มติคณะรัฐมนตรีแบบธรรมเนียมของทางราชการ หรือตามทำนองคลองธรรม คือไม่เป็นไปตามทางที่ถูกต้อง”

คำว่า “**คอร์รัปชัน**” มาจากภาษาอังกฤษว่า “Corrupt” ซึ่งแปลว่า “คดโกงกินสินบน เหลวไหลลดค่า ข้าราชการไม่บริสุทธิ์”

คำว่า “**Corruption**” แปลว่า “ความเสื่อมเสีย ความเสื่อมทราม ความเน่าเปื่อย ผุพัง”

ขอกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ คำว่า “ทุจริตและประพฤติมิชอบ”

มาตรา ๑๔๗ ตามประมวลกฎหมายอาญา บัญญัติว่า “ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงาน มีหน้าที่ซึ่ง ทำจัดการหรือรักษาทรัพย์ใด เบียดบังทรัพย์นั้นเป็นของตน หรือเป็นของผู้อื่นโดยทุจริต หรือยอมให้ ผู้อื่นเอาทรัพย์นั้นเสีย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปีหรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาท ถึงสี่หมื่นบาท”

มาตรา ๑๕๗ ตามประมวลกฎหมายอาญา บัญญัติว่า “ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงานปฏิบัติหรือ ละเอียดการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเอียดการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีหรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้ง ปรับ”

มาตรา ๘๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๓๕ บัญญัติไว้ว่า “ข้าราชการ พลเรือนสามัญต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและเที่ยงธรรม ห้ามมิให้อาศัยหรือ ยอมให้ ผู้อื่นอาศัยอำนาจหน้าที่ราชการของตนไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมหา ประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่นการปฏิบัติหรือละเอียดการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้ตนเองหรือผู้ อื่นใด ประโยชน์ ที่มีควรได้ เป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการและ เป็นความผิดวินัยอย่าง ร้ายแรง”

การทุจริตและประพฤติมิชอบต่อหน้าที่ราชการ มีองค์ประกอบ ๓ ประการคือ

๑. มีหน้าที่ราชการที่จะต้องปฏิบัติ หน้าที่ราชการนั้น อาจเกิดจากกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง หรือได้รับ มอบหมายก็ได้การมีสิทธิกับการมีหน้าที่ที่ต้องแยกต่างหากจากกัน เช่น ข้าราชการมีสิทธิขอเบิกเงินสวัสดิการ จากทางราชการไม่ถือเป็นหน้าที่ราชการ

๒. ได้ปฏิบัติหรือละเอียดการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบการปฏิบัติหน้าที่ราชการจะไม่รวมถึง การใช้สิทธิขอเบิกจ่ายเงินจากทางราชการ เช่น ข้าราชการมีสิทธิเบิกเงินค่ารักษาพยาบาลแต่ทำเอกสารเท็จ เบิกเงิน กรณีนี้ไม่ถือว่าเป็นความผิดวินัยฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการแต่จะเป็นความผิดวินัยฐานประพฤติชั่ว อย่างร้ายแรง

สำหรับการละเอียดการปฏิบัติหน้าที่ราชการ หมายถึง มีหน้าที่ราชการที่จะต้องปฏิบัติแต่ไม่ปฏิบัติหรือ งดเว้นไม่กระทำการตามหน้าที่ที่จะต้องเป็นกรณีที่เกิดหรือเจตนาที่จะไม่ปฏิบัติหน้าที่ของตน ไม่ใช่เรื่อง พลังผลอหลงลืม หรือเขาใจผิด

สวนคำว่า “โดยมิชอบ” หมายถึง “ไม่เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการและทำนอง คลองธรรม”

“การปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ” หมายความว่ารวมถึงการเรียกค่าตอบแทนโดยมิชอบในการปฏิบัติ หรือเพื่อจะปฏิบัติหน้าที่ราชการแม้เนื้อหากการปฏิบัติหน้าที่จะเป็นไปโดยถูกต้อง

๓. เพื่อใหตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่สมควรได้

ประโยชน์หมายถึง ความถึง สิ่งที่เป็นผลดีหรือเป็นคุณหรือผลที่ได้ตามต้องการ ประโยชน์อาจเป็นทรัพย์สิน เงินทอง หรือการอื่นใดที่เป็นผลได้ตามต้องการโดยมิจำเป็นต้องเป็นทรัพย์สิน เช่น ประโยชน์ในการได้สิทธิ บางอย่างหรือได้รับบริการพิเศษ เป็นต้น โดยจะต้องเป็นประโยชน์ที่ไม่มีสิทธิที่จะได้รับโดยชอบธรรม การหาประโยชน์ที่จะเป็นความผิดนี้จะต้องมีการอาศัยหรือให้ผู้อื่นอาศัยอำนาจหน้าที่ราชการไปใช้ประโยชน์ด้วยการหาประโยชน์กับอำนาจหน้าที่ต้องมีสวนสัมพันธ์กันประโยชน์ที่สมควรได้หมายถึง ประโยชน์ที่ไม่มีสิทธิโดยชอบธรรมที่จะได้รับ

๓. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อประเมิน วิเคราะห์ และระบุความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในการดำเนินงานของ เทศบาลตำบลหนองแห่่ง ทั้งในด้านกระบวนการปฏิบัติงาน การใช้อำนาจหน้าที่ และการบริหารจัดการทรัพยากรของภาครัฐ

๒. เพื่อกำหนดมาตรการ แนวทาง และกลไกในการป้องกันและลดความเสี่ยงต่อการทุจริตที่อาจเกิดขึ้นในกระบวนการดำเนินงานของหน่วยงานอย่างเป็นระบบ

๓. เพื่อเสริมสร้างระบบการบริหารจัดการที่มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลในการบริหารราชการของเทศบาลตำบลหนองแห่่ง

๔. เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรของเทศบาลตำบลหนองแห่่ง มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของการป้องกันการทุจริต รวมทั้งปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและยึดถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

๕. เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของเทศบาลตำบลหนองแห่่ง ให้สอดคล้องกับนโยบายของภาครัฐ และ แนวทางการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA)

๔. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เทศบาลตำบลหนองแห่่งสามารถทราบถึงจุดเสี่ยงหรือช่องว่างของกระบวนการดำเนินงานที่อาจนำไปสู่การทุจริต และสามารถกำหนดมาตรการป้องกันได้อย่างเหมาะสม

๒. การดำเนินงานของหน่วยงานมีความโปร่งใส มีระบบควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพ และสามารถตรวจสอบได้ในทุกขั้นตอน

๓. บุคลากรของเทศบาลตำบลหนองแห่่งมีความตระหนักรู้เกี่ยวกับความเสี่ยงการทุจริต และมีจิตสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

๔. ส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล และสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ยึดมั่นในความโปร่งใสและความรับผิดชอบต่อสังคม

๕. สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชน ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ต่อการบริหารราชการของเทศบาลตำบลหนองแห่่ง

๕. ความสำคัญของการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

๑) ทำให้ลดการเกิดขึ้นของเหตุการณ์ที่ไม่ได้คาดคิดซึ่งส่งผลในทางลบต่อองค์กร เมื่อองค์กรมีการระบุความเสี่ยง ประเมินความเสี่ยง และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตที่เหมาะสมก็จะทำให้องค์กรสามารถลดเหตุการณ์ดังกล่าวได้

๒) ทำให้การดำเนินงานขององค์กรเป็นไปอย่างราบรื่น เนื่องจากความเสี่ยงมีมากมายซึ่งอาจเกิดขึ้นจากปัจจัยภายในและภายนอกองค์กร การบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตก็เปรียบเสมือนการวางแผนรับมือกับปัญหาที่จะเกิดขึ้นล่วงหน้า ส่งผลให้การดำเนินงานขององค์กรเป็นไปได้อย่างราบรื่น

๓) ช่วยสะท้อนให้เห็นภาพรวมของความเสี่ยงต่าง ๆ ที่สำคัญได้ทั้งหมด การบริหารจัดการความเสี่ยงจะทำให้บุคลากรภายในองค์กรมีความเข้าใจถึงเป้าหมายและการกิจหลักขององค์กร และตระหนักถึงความเสี่ยงสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อองค์กร

๔) เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการบริหารงาน การบริหารความเสี่ยงการทุจริตเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถมั่นใจได้ว่าความเสี่ยงได้รับการจัดการอย่างเหมาะสมและทันเวลา รวมทั้งเป็นเครื่องมือที่สำคัญของผู้บริหารในการบริหารงานและการตัดสินใจในด้านต่าง ๆ เช่น การวางแผน การติดตามควบคุม และวัดผลการปฏิบัติงาน ซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานขององค์กรเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

๕) ช่วยให้การพัฒนาการบริหารและจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลการจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างเหมาะสม โดยพิจารณาถึงระดับความเสี่ยงการทุจริตในแต่ละกิจกรรม และการเลือกใช้มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต เช่น การใช้ทรัพยากรสำหรับกิจกรรมที่มีความเสี่ยงต่ำและกิจกรรมที่มีความเสี่ยงสูงย่อมแตกต่างกัน หรือการเลือกใช้มาตรการแต่ละประเภทย่อมใช้ทรัพยากรแตกต่างกัน เป็นต้น

๖. วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริตสามารถจะช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้นการประเมินความเสี่ยงการทุจริตการออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสม จะช่วยลดความเสี่ยงการทุจริตตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากรขององค์กรถือเป็นการป้องกันการเกิดการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กร จะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่า การดำเนินงานขององค์กรจะไม่มีทุจริตหรือในกรณีที่เกิดการทุจริตที่ไม่คาดคิดโอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่ น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีหรือนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้โดยให้ เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต : เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ มีมาตรการ ระบบหรือแนวทางในการจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต ซึ่งเป็นมาตรการ ป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

๗. ประเภทของความเสี่ยงการทุจริต

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต เป็นเครื่องมือในการป้องกันและสกัดกั้น ลด และปิดโอกาสการทุจริตขององค์กร สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๙ ได้จัดทำประเภทของความเสี่ยงการทุจริตไว้ด้วยกัน ๔ ด้านประกอบด้วย

๑. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของ ทางราชการ พ.ศ.๒๕๕๘
๒. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ
๓. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการจัดซื้อจัดจ้าง
๔. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการบริหารงานบุคคล

๘. การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๘.๑ นิยามคำศัพท์เฉพาะ

ศัพท์เฉพาะ	คำนิยาม
ความเสี่ยง	เหตุการณ์ที่ยังไม่เกิด ต้องหามาตรการควบคุม
ปัญหา	เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว รู้อยู่แล้ว ต้องแก้ไขปัญหา
ประเด็นความเสี่ยง	เป็นขั้นตอนในการค้นหาว่ามีรูปแบบความเสี่ยงการทุจริตอย่างไรบ้าง
โอกาส (Likelihood)	โอกาสหรือความเป็นไปได้ที่เหตุการณ์จะเกิดขึ้น
ผลกระทบ (Impact)	ผลกระทบจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งที่เป็นตัวเงินหรือไม่เป็นตัวเงิน
ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต (Risk Score)	คะแนนรวมที่เป็นผลจากการประเมินความเสี่ยงการทุจริตจาก ๒ ปัจจัย คือ โอกาสและผลกระทบ

๘.๒ วิธีการและขั้นตอนประเมินความเสี่ยงการทุจริต

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต มีการดำเนินการผ่าน ๕ ขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การคัดเลือกกระบวนการหรือโครงการที่มีความเสี่ยงการทุจริต

แสดงข้อมูลการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ อย่างน้อยด้าน ๑ ด้านจาก ๓ ด้าน ดังต่อไปนี้

- (๑) ด้านการพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
- (๒) ด้านการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
- (๓) ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ

ขั้นตอนที่ ๒ การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต

กระบวนการพิจารณา วิเคราะห์ และระบุประเด็นหรือกิจกรรมในการดำเนินงานของหน่วยงานที่อาจมีโอกาสก่อให้เกิดการทุจริตหรือประพฤติมิชอบ โดยพิจารณาจากขั้นตอนการปฏิบัติงาน อำนาจหน้าที่การใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ รวมถึงการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรของภาครัฐ เพื่อให้สามารถกำหนดมาตรการควบคุม ป้องกัน และลดความเสี่ยงที่อาจนำไปสู่การทุจริตได้อย่างเหมาะสมและเป็นระบบ

ขั้นตอนที่ ๓ กำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

เป็นขั้นตอนก่อนท การประเมินความเสี่ยงของหน่วยงานที่ต้องกำหนดเกณฑ์สำหรับใช้ในการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมินตามความเหมาะสม โดยพิจารณาจาก ๒ ปัจจัย คือ ด้านโอกาส และด้านผลกระทบ

- โอกาสที่จะเกิด (Likelihood) : พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงในช่วงเวลาหนึ่งในรูปของควมถี่หรือความน่าจะเป็นที่จะเกิดเหตุการณ์นั้น ๆ

- ผลกระทบ (Impact) : การวัดความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากความเสี่ยงนั้น โดยสามารถแบ่งเป็นผลกระทบด้านการเงิน และผลกระทบที่ไม่ใช่การเงิน

เกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ระดับ	เกณฑ์ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงทุจริต
๕	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้สูงมาก ต่อเนื่องติดต่อกันเป็นระยะเวลา ๔ ปี
๔	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้สูง มีโอกาสเกิดขึ้นบ่อยครั้ง
๓	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นบางครั้ง มีโอกาสเกิดขึ้นบ้าง
๒	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้น้อยมาก มีโอกาสเกิดขึ้นน้อย
๑	เหตุการณ์ที่ไม่น่ามีโอกาสดังกล่าวเกิดขึ้น(ไม่เกิดขึ้นเลย)

เกณฑ์ระดับความรุนแรงของผลกระทบ

ระดับ	ความรุนแรง	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	กระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่/การดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานระดับสูงมาก
๔	สูง	มีกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่/การดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานระดับสูง
๓	ปานกลาง	กระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่/การดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานระดับปานกลาง
๒	ต่ำ	กระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่/การดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานระดับต่ำ
๑	ต่ำมาก	กระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่/การดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานระดับต่ำมาก

ระดับความเสี่ยง (Degree of risk) แสดงถึงความสำคัญในการบริหารความเสี่ยงโดยพิจารณาจากผลคูณของระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงกับระดับความรุนแรงของผลกระทบของความเสี่ยง แต่ละสาเหตุ (โอกาส x ผลกระทบ)

โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง X ระดับความรุนแรงของผลกระทบ = ระดับความเสี่ยง
--

ตารางระดับความเสี่ยง (Degree of risk)

ความรุนแรงของผลกระทบ	๕	๕	๑๐	๑๕	๒๐	๒๕
	๔	๔	๘	๑๒	๑๖	๒๐
	๓	๓	๖	๙	๑๒	๑๕
	๒	๒	๔	๖	๘	๑๐
	๑	๑	๒	๓	๔	๕
		๑	๒	๓	๔	๕
		โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง				

จากตารางระดับความเสี่ยง (Degree of risk) จะสามารถแสดงสถานะความเสี่ยงออกตามรายสี เขียว เหลือง ส้ม แดง จะทำให้สามารถกำหนดระดับสถานะของความเสี่ยงแต่ละประเด็นได้

ตารางระดับสถานะความเสี่ยง (แยกตามรายสี)

ระดับความเสี่ยง	ช่วงคะแนน	เขตสี	มาตรการควบคุม
ระดับความเสี่ยงสูงมาก	๒๐ - ๒๕	แดง	ต้องมีมาตรการควบคุมความเสี่ยงหรือหลีกเลี่ยงความเสี่ยง โดยการหยุด ยกเลิก เปลี่ยนแปลงกิจกรรม
ระดับความเสี่ยงสูง	๑๐ - ๑๖	ส้ม	ต้องมีมาตรการควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้
ระดับความเสี่ยงปานกลาง	๕ - ๙	เหลือง	ยอมรับความเสี่ยง แต่ควรมีมาตรการควบคุม
ระดับความเสี่ยงน้อย	๒ - ๓	เขียว	ยอมรับความเสี่ยง
ระดับความเสี่ยงน้อยมาก	๑	ฟ้า	ไม่มีความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๔ การประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

เป็นขั้นตอนการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต และการจัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต โดยการอธิบายรายละเอียดเหตุการณ์ที่มีโอกาสเกิดความเสี่ยงการทุจริตว่ามีรูปแบบพฤติการณ์การทุจริตที่ในแต่ละขั้นตอนในการดำเนินงานของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมินให้มีความชัดเจนมากที่สุด โดยอาจค้นหาจากความเสี่ยงที่เคยเกิด หรือคาดว่าจะเกิดซ้ำสูง/มีประวัติอยู่แล้ว (Known Factor) และไม่เคย เกิดหรือไม่มีประวัติมาก่อน แต่มีความเสี่ยงจากการพยากรณ์ในอนาคตว่ามีโอกาสเกิด (Unknown Factor)

ขั้นตอนที่ ๕ การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

เป็นการกำหนดวิธีการหรือแนวทางเพื่อควบคุม หรือลดโอกาสความเสี่ยงการทุจริต โดยการนำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมินของหน่วยงานที่มีอยู่ในปัจจุบัน มาทำการประเมินว่ามีประสิทธิภาพอยู่ในระดับใดเพื่อพิจารณาจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตเพิ่มเติม ทั้งนี้ ควรเชื่อมโยงให้สอดคล้องกับความเสี่ยงที่ประเมินไว้ และต้องมีการติดตามเพื่อประเมินการบริหารความเสี่ยงการทุจริตในกิจกรรมตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตที่กำหนดไว้

๘. การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในภาครัฐของเทศบาลตำบลหนองแห่่ง
(แบบฟอร์มการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ๕ ขั้นตอน ตามคู่มือฯของ สำนักงาน ป.ป.ท.)

ขั้นตอนที่ ๑ การคัดเลือกกระบวนการ หรือโครงการ / ขั้นตอน ๒ การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต

ชื่อหน่วยงาน.....งานกาเจ้าหน้าที่ ฝ่ายอำนวยการ สำนักปลัด เทศบาลตำบลหนองแห่่ง.....

ประเภทความเสี่ยงด้านที่ ๒การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่.....

ชื่อ กระบวนการ / โครงการที่ ๑การประเมินผลการปฏิบัติราชการรายบุคคล.....

ลำดับที่	ขั้นตอนการดำเนินโครงการ	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต (Fraud Risk)
๑	การเตรียมการและแจ้งหลักเกณฑ์การประเมิน	การกำหนดเกณฑ์การประเมินที่เอื้อประโยชน์ให้กับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือการไม่เปิดเผยเกณฑ์อย่างชัดเจน
๒	การกำหนดผู้ประเมินและผู้ถูกประเมิน	การแต่งตั้งผู้ประเมินที่มีผลประโยชน์ร่วมกับผู้ถูกประเมิน หรือมีความสัมพันธ์ส่วนตัว
๓	การดำเนินการประเมินและการให้คะแนน	การพิจารณาเกณฑ์ในการให้คะแนนที่ไม่เป็นมาตรฐานและไม่เป็นไปตามแนวทางเดียวกัน
๔	การทบทวนและตรวจสอบผลการประเมิน	การปรับเปลี่ยนผลการประเมินโดยไม่มีเหตุผลสมควร หรือการไม่ตรวจสอบความถูกต้อง
๕	การแจ้งผลและการอุทธรณ์	การไม่แจ้งผลการประเมินอย่างโปร่งใส หรือการไม่รับเรื่องอุทธรณ์ตามระเบียบ

ขั้นตอนที่ ๓ การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๑) เกณฑ์โอกาสเกิดการทุจริต

ระดับ	โอกาสจะเกิด	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	มีโอกาสเกิดขึ้นเป็นประจำ
๔	สูง	มีโอกาสเกิดขึ้นบ่อยครั้ง
๓	ปานกลาง	มีโอกาสเกิดขึ้นบางครั้ง
๒	ต่ำ	มีโอกาสเกิดขึ้นน้อยครั้ง
๑	ต่ำมาก	มีโอกาสเกิดขึ้นยาก

๒) เกณฑ์ผลกระทบ

ระดับ	ผลกระทบ	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	ความเสียหายร้ายแรงมาก เกิดการฟ้องร้องหรือถูกสอบสวนทางกฎหมาย ส่งผลกระทบต่อระบบราชการ
๔	สูง	ความเสียหายระดับสูง ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของกระทรวง เกิดการร้องเรียนจากสื่อมวลชน
๓	ปานกลาง	ความเสียหายระดับปานกลาง มีการร้องเรียนจากหน่วยงานภายนอก ส่งผลต่อขวัญกำลังใจ
๒	ต่ำ	ความเสียหายระดับต่ำ มีการร้องเรียนภายในหน่วยงาน เกิดความไม่พอใจในการทำงาน
๑	ต่ำมาก	ความเสียหายเล็กน้อย ไม่ส่งผลกระทบต่ออย่างมีนัยสำคัญต่อการปฏิบัติงาน

ระดับความเสี่ยง (Degree of risk) แสดงถึงความสำคัญในการบริหารความเสี่ยงโดยพิจารณาจากผลคูณของระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงกับระดับความรุนแรงของผลกระทบของความเสี่ยง แต่ละสาเหตุ (โอกาส x ผลกระทบ)

โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง X ระดับความรุนแรงของผลกระทบ = ระดับความรุนแรงของความเสี่ยง

๓) เกณฑ์การวัดระดับรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต (Risk Score)

ความรุนแรงของผลกระทบ	๕	๕	๑๐	๑๕	๒๐	๒๕
	๔	๔	๘	๑๒	๑๖	๒๐
	๓	๓	๖	๙	๑๒	๑๕
	๒	๒	๔	๖	๘	๑๐
	๑	๑	๒	๓	๔	๕
		๑	๒	๓	๔	๕
	โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง					

๔) ช่วงคะแนนระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

จากตารางระดับความเสี่ยง (Risk Score) จะสามารถแสดงสถานะความเสี่ยงออกตามรายสี เขียว เหลือง ส้ม แดง จะทำให้สามารถกำหนดระดับสถานะของความเสี่ยงแต่ละประเด็นได้

ตารางระดับสถานะความเสี่ยง (แยกตามรายสี)

ระดับความเสี่ยง	ช่วงคะแนน	เขตสี	มาตรการควบคุม
ระดับความเสี่ยงสูงมาก	๒๐ - ๒๕	แดง	ต้องมีมาตรการควบคุมความเสี่ยงหรือหลีกเลี่ยงความเสี่ยง โดยการหยุด ยกเลิก เปลี่ยนแปลงกิจกรรม
ระดับความเสี่ยงสูง	๑๐ - ๑๖	ส้ม	ต้องมีมาตรการควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้
ระดับความเสี่ยงปานกลาง	๔ - ๙	เหลือง	ยอมรับความเสี่ยง แต่ควรมีมาตรการควบคุม
ระดับความเสี่ยงน้อย	๒ - ๓	เขียว	ยอมรับความเสี่ยง
ระดับความเสี่ยงน้อยมาก	๑	ฟ้า	ไม่มีความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๔ การประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

ลำดับที่	ขั้นตอนการดำเนินโครงการ	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต (Fraud Risk)	คะแนนความเสี่ยงการทุจริต (Risk Score)			
			โอกาสที่จะเกิด (L)	ผลกระทบ (I)	ระดับความรุนแรง(L*I)	ระดับความเสี่ยง
๑	การเตรียมการและแจ้งหลักเกณฑ์การประเมิน	การกำหนดเกณฑ์การประเมินที่เอื้อประโยชน์ให้กับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือการไม่เปิดเผยเกณฑ์อย่างชัดเจน	๑	๒	๒	ต่ำ
๒	การกำหนดผู้ประเมินและผู้ถูกประเมิน	การแต่งตั้งผู้ประเมินที่มีผลประโยชน์ร่วมกับผู้ถูกประเมิน หรือมีความสัมพันธ์ส่วนตัว	๑	๓	๓	ต่ำ
๓	การดำเนินการประเมินและการให้คะแนน	การพิจารณาเกณฑ์ในการให้คะแนนที่ไม่เป็นมาตรฐานและไม่เป็นไปตามแนวทางเดียวกัน	๑	๒	๒	ต่ำ
๔	การทบทวนและตรวจสอบผลการประเมิน	การปรับเปลี่ยนผลการประเมินโดยไม่มีเหตุผลสมควร หรือการไม่ตรวจสอบความถูกต้อง	๑	๒	๒	ต่ำ
๕	การแจ้งผลและการอุทธรณ์	การไม่แจ้งผลการประเมินอย่างโปร่งใส หรือการไม่รับเรื่องอุทธรณ์ตามระเบียบ	๑	๒	๒	ต่ำ

ขั้นตอนที่ ๕ การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

ชื่อกระบวนการ/โครงการที่ ๑การประเมินผลการปฏิบัติราชการรายบุคคล.....								
ลำดับ ที่	ขั้นตอนการ ดำเนินการ	ประเด็นความ เสี่ยงการทุจริต	ระดับ ความ เสี่ยง	มาตรการควบคุมหรือ ป้องกันความเสี่ยงงาน ทุจริต	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
๑	การเตรียมการ และแจ้ง หลักเกณฑ์ การประเมิน	การกำหนดเกณฑ์ การประเมินที่เอื้อ ประโยชน์ให้กับ บุคคลใดบุคคล หนึ่ง หรือการไม่ เปิดเผยเกณฑ์ อย่างชัดเจน	ต่ำ	กำหนดแนวทางการบริหาร บุคคล/ปริมาณงานตาม ภารกิจของหน่วยงานแยกตาม บทบาทหน้าที่ของแต่ละส่วน งานให้มีความชัดเจน	๑. จัดทำคู่มือในการ ปฏิบัติงานในแต่ละ ส่วนงาน/ระดับของ ผู้ปฏิบัติงาน ๒. จัดทำคำสั่งมอบหมายงาน ในหน่วยงาน/กำหนด งานในหน้าที่รับผิดชอบ ตามแต่ละส่วนงาน	ก.พ. ๖๙ – มี.ค. ๖๙	ไม่ใช้งบประมาณ	งานการ เจ้าหน้าที่ ฝ่าย อำนวยการ สำนักปลัด
๒	การกำหนดผู้ ประเมินและผู้ ถูกประเมิน	การแต่งตั้งผู้ ประเมินที่มี ผลประโยชน์ ร่วมกับผู้ถูก ประเมิน หรือมี ความสัมพันธ์ ส่วนตัว	ต่ำ	กำหนดเงื่อนไข/หลักเกณฑ์/ คุณสมบัติของผู้ประเมินผล คะแนนให้มีความชัดเจนและ โปร่งใสสามารถตรวจสอบได้	ชี้แจงหลักเกณฑ์คุณสมบัติ ของผู้ประเมินผลคะแนน ให้มีความชัดเจนและโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้และ เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงาน ซักถามหากมีข้อสงสัยเกี่ยวกับ แนวทางการประเมินผลการ ปฏิบัติงาน	ก.พ. ๖๙ – มี.ค. ๖๙	ไม่ใช้งบประมาณ	งานการ เจ้าหน้าที่ ฝ่าย อำนวยการ สำนักปลัด

ชื่อกระบวนงาน/โครงการที่ ๑การประเมินผลการปฏิบัติราชการรายบุคคล.....								
ลำดับ ที่	ขั้นตอนการ ดำเนินการ	ประเด็นความ เสี่ยงการทุจริต	ระดับ ความ เสี่ยง	มาตรการควบคุมหรือ ป้องกันความเสี่ยงงาน ทุจริต	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
๓	การ ดำเนินการ ประเมินและ การให้คะแนน	การพิจารณา เกณฑ์ในการให้ คะแนนที่ไม่เป็น มาตรฐานและไม่ เป็นไปตาม แนวทางเดียวกัน	ต่ำ	กำหนดเงื่อนไข/หลักเกณฑ์/ วิธีการประเมินผลคะแนนใน การปฏิบัติราชการให้มีความ ชัดเจนและเป็นไปตาม มาตรฐานเดียวกัน	จัดทำคู่มือแนวทางและ หลักเกณฑ์การประเมินผลการ ปฏิบัติราชการของ ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานให้ สอดคล้องกับผลสัมฤทธิ์ของ งาน	มี.ค. ๖๙ – เม.ย.๖๙	ไม่ใช้งบประมาณ	งานการ เจ้าหน้าที่ ฝ่าย อำนวยการ สำนักปลัด
๔	การทบทวน และตรวจสอบ ผลการ ประเมิน	การปรับเปลี่ยน ผลการประเมิน โดยไม่มีเหตุผล สมควร หรือการ ไม่ตรวจสอบ ความถูกต้อง	ต่ำ	กำหนดแนวทางในการ ดำเนินการหลังจากมีการ ประเมินผลการปฏิบัติราชการ ให้เกิดความโปร่งใสและเป็น ธรรม	ผู้ประเมินผลการปฏิบัติ ราชการเปิดโอกาสให้ ผู้ปฏิบัติงานเข้าพบเพื่อ สอบถามหากมีข้อสงสัย เกี่ยวกับผลการประเมินเป็น รายบุคคล	เม.ย.๖๙	ไม่ใช้งบประมาณ	งานการ เจ้าหน้าที่ ฝ่าย อำนวยการ สำนักปลัด
๕	การแจ้งผล และการ อุทธรณ์	การไม่แจ้งผลการ ประเมินอย่าง โปร่งใส หรือการ ไม่รับเรื่องอุทธรณ์ ตามระเบียบ	ต่ำ	๑. แจ้งผลการประเมินให้ผู้ถูก ประเมินทราบภายในกำหนด ๒. เปิดช่องทางการอุทธรณ์ที่ ชัดเจน ๓. ดำเนินการพิจารณา อุทธรณ์ตามระเบียบ	๑. แจ้งผลภายใน๑๕ วัน หลัง เสร็จสิ้นการประเมิน ๒. จัดทำช่องทางอุทธรณ์ผ่าน ระบบออนไลน์และกระดาษ ๓. แต่งตั้งคณะกรรมการ พิจารณาอุทธรณ์	เม.ย.๖๙	ไม่ใช้งบประมาณ	งานการ เจ้าหน้าที่ ฝ่าย อำนวยการ สำนักปลัด